

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1940.

Andra kammaren.

Nr 18.

## Lördagen den 9 mars.

Kl. 4 e. m.

### § 1.

Justerades protokollet för den 2 innevarande mars.

### § 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Att riksdagsman *Albin Eriksson* på grund av luftrörskatarr med feber är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet fr. o. m. dato under c:a en vecka intygas.

Stockholm den 7 mars 1940.

*T. Lind,*  
leg. läk.

### § 3.

Herr talmannen yttrade: Efter samråd med talmannen i första kammaren och talmanskonferensen får jag med avseende å riksdagsarbetet vid påsktiden meddela kammaren, att, såvitt nu kan bedömas, sista arbetsplenium före påsk blir onsdagen den 13 mars eller, om så erfordras, torsdagen den 14 mars. Sedermera komma endast bordläggningsplena att hållas, såvida icke något särskilt inträffar, som påkallar en annan anordning. Fredagen den 29 mars sammanträder riksdagen åter kl. 4 e. m., därvid gemensamma voteringar komma att företagas, därest voteringspropositioner för sådant ändamål blivit dessförinnan godkända.

### § 4.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 95, angående statsverkets övertagande av staden Eksjös förpliktelser beträffande innehavare av vissa befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätten i staden komma att indragas;

nr 99, angående förordning om ändrad lydelse av 23 § 2 mom. och 34 § 1 mom. vägtrafikstadgan den 23 oktober 1936 (nr 562);

nr 100, angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 108, angående anvisande av medel till utrustning av statens anstalt för själsligt abnorma manliga skyddshemselever;

nr 109, med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 juni 1925 (nr 338) om värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnplikts-tjänstgöring, samt till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 12 juni 1925 (nr 183) om straff för förbrytelser i tjänsten av vissa värnpliktiga (civilarbetare);

nr 111, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293);

*Andra kammarens protokoll 1940. Nr 18.*

nr 112, angående ersättning till S. G. Karlsson i anledning av sjukdom ådragen under militärtjänstgöring;

nr 113, angående försäljning av vissa kronan tillhöriga markområden;

nr 118, angående anslag till lantbruksattachéerna; samt

nr 121, angående ändrade grunder för ersättning till veterinärer, som deltaga i bekämpandet av epizootier m. m.

Propositionen nr 111 hänvisades omedelbart till behandling av lagutskott.

Övriga ovannämnda propositioner bordlades.

### § 5.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 4, med förslag till lag om förhandlingsrätt för kommunala tjänstemän.

Vid nu skedd föredragning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 89, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting, m. m.; hänvisades propositionen, såvitt angick förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting, till konstitutionsutskottet och i övrigt till behandling av lagutskott.

Härefter föredrogos var för sig övriga Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och remitterades därvid

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 90, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 8 §, 3 kap. 14 §, 4 kap. 3 och 4 §§ samt 17 kap. 1 § lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m.; och

nr 93, med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning); samt

till statsutskottet propositionerna:

nr 94, med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under tjänstgöring i fredstid (fredsfamiljebidragsförordning) m. m.;

nr 96, angående slutande av avtal mellan kronan och Karlskrona stad om reglering av vissa tvistiga mellanhavanden;

nr 97, angående anslag till flottans ersättningsbyggnad m. m.; och

nr 98, angående anslag till barnsjukvården m. m.

### § 6.

Herr **förste vice talmannen**, som på begäran erhöll ordet, yttrade: Herr talman! Med stöd av § 55 riksdagsordningen får jag hemställa, att kammaren med hänsyn till infallande helg måtte medgiva, att beträffande samtliga vid näst föregående sammanträde avlämnade kungl. propositioner eller nr 4, 89, 90, 93, 94 och 96—98 motionstiden må utsträckas till det sammanträde, som infaller näst efter tjugu dagar från propositionernas avlämnande.

Denna hemställan bifölls.

### § 7.

*Interpellation.* Herr talmannen lämnade på begäran ordet till herr **Österström**, som anförde: Herr talman! De s. k. småföretagarna i vårt land representera ovedersägligen en synnerligen betydelsefull del av näringslivet. Deras tillverkningar ingå såsom en mycket väsentlig del av den samlade produktionsvolymen. Eko-

*Interpellation. (Forts.)*

nomiskt och socialt fylla småföretagarna en uppgift som samhället icke kan undvara. Deras omtanke, slit och ambition förtjäna, allmänt sett, de amplaste lovdord. I den sedan årtal pågående debatten angående förefintliga möjligheter att verksamt och varaktigt råda bot på arbetslösheten i vissa särskilt hårt pressade distrikt, exempelvis i västra och norra delarna av landet, har också från vederbörande statliga och kommunala utredningsorgans sida ständigt framhållits önskvärdheten och nödvändigheten av näringslivets ökade differentiering i dessa områden, framför allt genom startande av små företag i olika branscher. Det har från alla ansvariga instansers sida enstämmt framhållits, att en förutsättning för jämnare arbetstillgång är att, så långt som möjligt kan vara, motverka den ensidiga utvecklingen av produktionen. En kraftig stimulans åt småföretagareverksamheten har då framstått såsom den bästa och mest effektiva metoden att främja förverkligandet av dylika önskemål.

Just nu torde ett dylikt handtag också med fördel kunna givas, som skulle bli av största värde för både landet och småföretagarna utan att därför behöva åsamka det allmänna några extra ekonomiska utgifter. Småindustrien borde nämligen ha en stor insats att göra beträffande produktionen i samband med försvarsberedskapen. Det vore i hög grad beklagligt, om man icke på allt rimligt sätt utnyttjade småföretagarnas förutsättningar att härvidlag framgångsrikt medverka till ett gott resultat. Att en dylik väl planerad medverkan skulle innebära mycket stora möjligheter till naturlig expansion och förkovran åt småindustrien i olika hänseenden torde vara självklart.

Det kan väl antagas att småföretagarna i viss utsträckning redan äro engagerade i denna produktion. Men det har från många håll klagats över att vissa bestämmelser i samband med det statliga inköps- och upphandlingssystemet tyvärr äro i hög grad hinderliga, när småindustrien anmäler sin produktionsmöjlighet hos de statliga organen. Som ett exempel bland många vill jag härvidlag påpeka att många småföretagare i vårt land, vilka äro synnerligen duktiga producenter, ha ytterst svårt att själva utföra erforderliga kostnads-kalkyler för produktionen av nya artiklar, så att de kunna inlämna fasta anbud enligt upphandlingsbestämmelserna. Följden måste tyvärr bli, att småföretagarna vid sådant förhållande icke sällan nödgas avstå från att vara med i konkurrensen om tillverkningen, enär de icke ha så stark ekonomi att de våga ta riskerna av en felkalkyl. Det förefaller som om statsmakterna och deras organ med lätthet kunde råda bot på den anförda olägenheten till gagn för både landet i dess helhet och företagarna. En av de utvägar, vilka synas öppna, om man önskar främja detta syfte, är att upprätta ett det allmännas kalkyleringskontor, som kunde stå småföretagarna till tjänst med uträkningar av produktionskostnaderna, eventuellt fastställa priserna på de artiklar, det kan vara fråga om. En översyn av upphandlingsbestämmelserna i syfte att direkt underlätta för småindustrien att bli inkopplad på här berörda produktionsfält skulle möjligen också främja en god utveckling.

Genom dessa och andra liknande åtgärder bleve det förvisso möjligt att på ett annat sätt än nu sprida produktionen över landet och till orter, där småföretagen med förkärlek hålla till. I varje fall bleve omedelbara resultatet säkerligen en värdefull stimulans åt den nuvarande småindustrien i landet. Att det allmänna i ekonomiskt hänseende icke bleve lidande på ett dylikt handtag åt småproduktionen, kan man tryggt utgå från.

Med hänsyn till den stora vikt man ur samhälleliga synpunkter har rätt att fästa vid denna sak och de betydande intressen, vilka här stå på spel, anhåller jag om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet få framställa följande spörsmål:

*Interpellation.* (Forts.)

Är herr statsrådet villig att medverka till att sådana åtgärder bliva vidtagna, som äro ägnade att direkt främja småindustriens och småföretagarnas möjligheter att få del i produktionen i samband med försvarsberedskapens stärkande?

Denna anhållan blev av kammaren bifallen.

## § 8.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckta motioner angående ändrade bestämmelser rörande val av vägstämmoombud;

nr 6, i anledning av väckta motioner om sammanförande av valen till riksdagens andra kammare och valen till landstingen till gemensam valdag; och

nr 7, angående Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm, m. m.;

sammansatta konstitutions- och första lagutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av väckta motioner om lagstiftning rörande rätt för kommun att anslå medel till luftvärn och luftskydd;

statsutskottets utlåtanden:

nr 5, angående regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under rikstatsens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 8, angående regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under rikstatsens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kapitalinvestering för vattenledning vid tekniska högskolan och statens väginstitut m. m.;

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till kapitalinvestering för anskaffning av vägmaskiner m. m.;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av fjärde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldandet av vissa haverikostnader m. m.;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för vicekorpralen S. H. Hansson m. fl. från ersättningsskyldighet;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till om- och tillbyggnad av marinens köttcentral i Karlskrona jämte i ämnet väckta motioner;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens skeppsprovvningsanstalt;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av kronan tillkommande rätt till inmutat område;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av sjukhusvård i Sverige åt krigsinvalider från Finland m. m.; och

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande av skyddsrum för vissa museisamlingar;

bevillningsutskottets betänkande, nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

## bankoutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m.;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 22 december 1939 (nr 895) angående rätt för Konungen att meddela särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning och bankrörelse m. m.;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350); och

nr 11, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret förslag rörande vissa luftskyddsanordningar vid riksdagshuset m. m.;

## första lagutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag ur kyrkofonden för budgetåret 1940/41 för biträde vid handläggning av boställsären- den och vad därmed äger samband;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket; och

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 12 § och 14 § 2 mom. lagen den 9 december 1910 (nr 141, sid. 27) om reglering av prästerskapets avlöning;

## andra lagutskottets utlåtanden:

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 26 och 30 §§ lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering, m. m.;

nr 8, i anledning av väckt motion om rörligt tillägg till folkpensionerna m. m.;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 12 juni 1931 (nr 233) om behandling av alkoholister (alkoholistlag);

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av fjärde stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling, m. m.;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 2 juni 1916 (nr 180) om skyddskopp- ympning; och

nr 12, i anledning av väckt motion angående skyldighet för hyresvärd att i vissa fall anmäla hyresledighet med mera;

## jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges delta- gande i internationella skogsvårdscentralen i Berlin;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinveste- ringar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 16, i anledning av väckt motion om anslag för driftbidrag åt Norrvikens trädgårdar;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av avkastningen av statens hästavelsfond m. m.;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt reglering av tillverkningen och avsättningen av potatismjöl;

nr 19, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande den under punkt 123 i utskottets utlåtande nr 1 gjorda hemställan om bidrag till lada- gårdsförbättringar; och

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av stadsägorna nr 887, 888 och 891 i Västerås stad; samt

andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion angående bostadsförhållandena å svenska fartyg.

### § 9.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 1, i anledning av de i statsverkspropositionen gjorda framställningarna rörande utgifterna för budgetåret 1940/41 under riksstatsens första huvudtitel, innefattande anslagen till hov- och slottsstaterna;

nr 72, i anledning av i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag under försvarsdepartementet till kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond;

nr 73, i anledning av i statsverkspropositionen gjord framställning om anslag till inköp av fastighet för beskickningen i Lima;

nr 74, i anledning av i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag under handelsdepartementet till kapitalinvesteringar i fonden för förslag till statsverket;

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord; och

nr 76, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om kapitalinvestering för budgetåret 1940/41 i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, m. m.;

från bankoutskottet:

nr 12, angående regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under riksstatsens tolfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten;

nr 79, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående preskription av vissa riksbankssedlar av äldre typ; och

nr 80, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken; samt

från jordbruksutskottet:

nr 9, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i dessa ämnen väckta motioner;

nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett till landsfiskalsbostället Rinkeby 3<sup>1</sup> i Danderyds socken av Stockholms län hörande område;

nr 78, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för avhjälpande av stråfoderbrist på Öland;

nr 81, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för dödsboet efter legitimerade veterinären A. A. A. Norlén från viss ersättningsskyldighet;

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; och

nr 83, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för uppförande av bostadsbyggnad å hemmanen Kurravaara nr 5 och 7 i Jukkasjärvi socken.

## § 10.

Justerades protokollsutdrag.

## § 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Dahlbäck</i>	under	7	dagar	fr. o. m.	den	7	mars,
› <i>Fast</i>	›	2	›	›	›	10	›
› <i>Wolgast</i>	›	3	›	›	›	9	›
› <i>Rosander</i>	›	5	›	›	›	9	›
› <i>Söderdahl</i>	›	3	›	›	›	12	›
› <i>Anderson</i> i Norrköping	›	3	›	›	›	9	›
› <i>Eriksson</i> i Toftered (sjuk)	›	7	›	›	›	7	›
› <i>Hansson</i> i Örebro	›	5	›	›	›	9	›
› <i>Holm</i>	›	4	›	›	›	11	› och
› <i>Jonsson</i> i Eskilstuna	›	3	›	›	›	9	›

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.24 e. m.

In fidem  
*Sune Norrman.*